

ידי בדרנים ואנשי-בוהמה מתוסכלים כתחליף לסמים, התפוצץ אף הוא.
אך הקדוש-ברוך-הוא, ברוב חוכמתו, מיומם את המחנה המצומק במפה הפוליטית כך, שיכזו להפעי את כוחם המוקטן ביכולות מוגדלת.

אחרי שהתגלתה פיצצת-הזמן העדתית לפני הבחירות, נחשפה פצצת-הזמן הדתית אחר-הה, כאשר החל המשאל-המתן הקואליציוני, באוירה של "מכירת סוף-העונה".

היה לפרשה זו זנב שהודקר בסוף תשמ"א. במשאל ומתן הקואליציוני הופנו כל הזרקים אל המהדורה הישראלית של זיקניציון, הגוף המיסתורי הקרוי מועצת גדולי-התורה, הם הפכו האפורופסים הבילעדיים על הכפיה הדתית במדינה.

הדבר חרה היטב לרב הראשי הממוסד, שלמה גורן. לפתע נעור מריבצו. האיש שבנה לעצמו קאריירה בעזרת תדמית של בית-הילל, כאיש המוכן לטהר כל שרץ המפריע לשלטון באמצעות חוות-דעת ופיסקי-הלכה, הפך בן-לילה איש בית-שמיא. בסצנות שהזכירו את האיית-אללה האיראני, רוח-אללה חומייני, איש השנה תשל"ט, החל גורן משתולל, אוסף עצמות בחוצות, מפגין את אנשי המפסד בפסקי-הלכה ובאיומים של נידוי, תוך שיתוף-פעולה הדוק עם נטורי-קרתא, שוללי המדינה. וכל זה בגלל קברות מדומים ותפירות מדעיות. זה נראה כמחזה-אבסורד, אך זה העסיק את המדינה, הממשלה, הכנסת, בתי-המשפט וכל מי שיש לו יד ורגל בחיים הציבוריים.

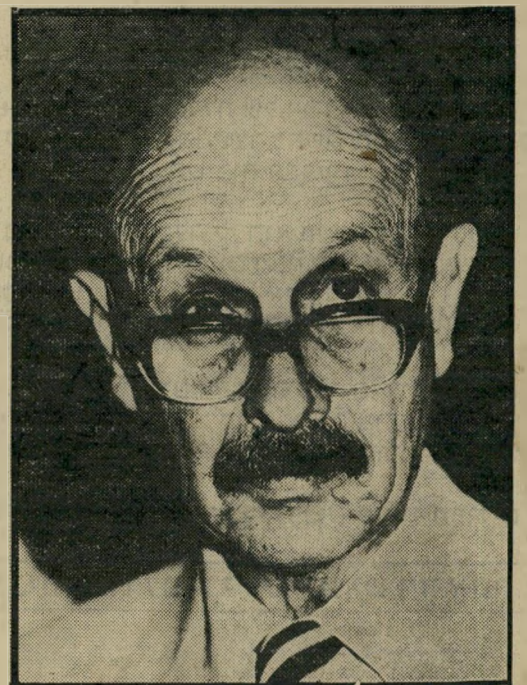
אינטרמצו זה בודאי יחלוף בשנה הקרובה. אך האזרח הישראלי שוב לא יכול היה להתעלם מן העובדה כי הבעיה הדתית, כמו הבעיה העדתית, מטילה את צילה על חייו ועל המדינה כולה.

● ערפאת: האידוע שלא היה

רק שדוש פעמים ב־30 השנים שחלפו זכו בתור אר איש-השנה מדינאים זרים: נשיא מצרים, גמאל עבד-אל-נאצר, בתשס"ז; שר-החוץ האמריקאי, הנרי קיסינג'ר, בתשל"ד; רוח-אללה חומייני, הרוזן הדתי האיראני, בתשל"ט.

במשך זמן-מה בתשמ"א היתה קיימת האפשרות שאיש השנה תשמ"א יהיה יאסר ערפאת.

זה היה קורה, אילו עשה יו"ר אש"ף את הצעד המכריע לפריצת הדרך לשלום ישראלי-פלסטיני. כמשך כמה שבועות התנגדו בשקט רעיונות, שהגשמתם היתה מחשבת את העולם ומשנה את האווירה בישראל מן הקצה אל הקצה, כפי שעשה אנוור אל-סאדאת ב־1977. בתחילת השנה נפגש ערפאת פומבית עם מישלח קר מוניסטית ישראלית, ובה גם חבר-כנסת יהודי שאינו מסווג רישמית כקמוניסט — צ'ארי ביטון. לאחר מכן באו, בזה אחר זה, שורה של איתותים בעלי אופי מהפכני: מקורבו של ערפאת, הד"ר עיצאם אל-סר

יגאל ידן ביומו האחרון כשר

טאווי, פירסם בביטאון הרישמי של אש"ף, בערבית, מאמר שקבע כי יש עתה זרם חיובי, "בתנועה הציונית", ערפאת עצמו הכריז בשבועון ערבי חשוב שהוא מקיים דרישה עם שלי"י אל-סאדאוי מסר הודעה רשמית שבה דיבר על שלום בין "מדינת ישראל והמדינה הפלסטינית שתקום", ערפאת דיבר בטלוויזיה הסעודית על מגעיו עם כוחות-שלום ישראליים.

היה נדמה שכאן מתקדם במהירות תהליך העשוי להניב ערבה-מחורות פרי בצורת אי-רוץ בעז משמעות בינלאומית, שישפיע במישרין על תוצאות הבחירות בישראל.

מנחם בגין חלוי בזקנו של ח"כ אגודת-ישראל שלמה לורנץ (קאריקטורה של זיק)

מאשר הניצחון הראשון של הליכוד לפני ארבע שנים, שהפך את מנחם בגין לאיש-השנה תשל"ז.

תוצאות הבחירות של 1977 זיעזעו את הארץ ותרמו לשפה העברית את המושג "המהפך", אך היו גורמים שריכזו את הזעזוע.

קודם כל, היה זה זעזוע פיתאומי. עד לרגע שבו הכריז חיים יבין, עם סגירת הקלפיות, כי על פי המידגם הטלוויזיוני ניצח הליכוד, האמינו רק מעטים באפשרות זו. בגלל פיתאומיות זו לא עוכלה המשמעות במלואה.

רוב הישראלים, וביניהם אנשי-הליכוד עצמם, לא האמינו כי אכן היתה זאת הצבעה בעד הליכוד, ולא כל שכן עבור מנחם בגין, הם האמינו כי ההצבעה לא היתה אלא הצבעת-מחאה, ביטוי לרצון הציבור להעניש את המערך הרקוב, המושחת, שהיה בשלטון זמן רב מדי, ושממשלתו טבעה בים של תככים פנימיים.

שום אשלייה כזאת לא היתה יכולה להתייבש בתשמ"א.

הפעם היה זה המערך שמשך אליו קולות-מחאה, שהניף בשלב הסופי של המאבק את הסיסמה "רק לא ליכוד!". ושרבים ממתנגדיו הצביעו בעדו, כדי "לעצור את בגין".

ואילו ההצבעה בעד הליכוד היתה, בני שום ספק, הצבעה בעד מנחם בגין, בעד הממשלה שכיחנה כארבע השנים האחרונות, בעד הגוף שמנחם בגין הוא מנהיגו ואחידו.

הדבר היה מדהים לאור התהפוכות שקדמו לכך. עזר ויצמן, משה דיין ויגאל הורביץ התפטרו מממשלת

המועצה הלאומית הפלסטינית, הפרלמנט של המדינה-דרך, גינתה את המגעים שערפאת התפאר בהם, זה עתה, אל-סאדאוי התפטר באופן הפגנתי מן המועצה. טרוריסטים קיצוניים, שליחי סוריה, פתחו במצוד ביני לאומי אחרי המנהיגים הגלויים של מחנה-השלום באש"ף, רצחו כמה מאנשי-אש"ף המתונים, התנקשו גם ביהודים. תחת לעזר קדימה, לקראת הכרה הדדית ישראלית-פלסטינית, צעד ערפאת צעד טאקטי אחרון, ואף הכריז כי הוא מקדם בברכה ניצחון של מנחם בגין בישראל. הסיבות להתפתחות זו היו נעוצות בשורה של תהליכים פתוחים: הערכת אש"ף כי ישראל עומדת לפלוש ללבנון כדי לחסל את הנוכחות הפלסטינית בה, ההזדקקות הגוברת של אש"ף להגנה צבאית סורית וסובייטית, התגובה על התגברות הקו הלאומי בישראל, ההתנחלויות בשטחים הכבושים והחמרת מישור-הכיבוש בהם. התוצאה היתה השמטת הבסיס מתחת למחנה-השלום הישראלי. שלי"י גורשה מן הכנסת, תנועת שלום עכשיו התפרקה למעשה לכמה רסיסים מיפלגתיים, היונים במערך בודדו והרכינו ראש כדי להישרד.

לא השלום הישראלי-פלסטיני העניק יי-תשמ"א את איש-השנה שנה, אלא להיפך.

● בגין: בשוטים ובעקרבים

מאורע המרכזי של תשמ"א, שאירע ב־30 ביוני, היה ניצחון הליכוד.